

การศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุที่รับไว้รักษาในแผนก
อายุรกรรม ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ
โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

นางสาวประไพ น้อยจ้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-637-293-9
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17599842

A STUDY OF NURSING CARE NEEDS OF ELDERLY PATIENTS ADMITTED
IN MEDICAL DEPARTMENT AS PERCEIVED BY ELDERLY PATIENTS
AND STAFF NURSES, GOVERNMENT HOSPITALS,
BANGKOK METROPOLIS

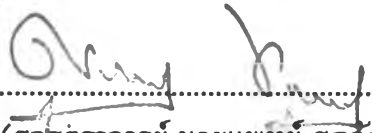
MISS PRARHAI NOIJOI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science
Program in Nursing Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic year 1997
ISBN 974-637-293-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุที่รับไว้รักษา
ในแผนกอายุรกรรม ตามการรับรู้ของผู้ป่วยสูงอายุและของ
พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวประไพ น้อยจ้อย
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

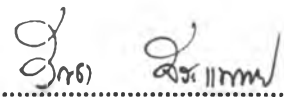
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.วรรณวิไล จันทราภา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิธนา จีระแพทย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสม)

ประไพ น้อยจ้อย : การศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุที่รับไว้รักษาในแผนกอายุรกรรม ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF NURSING CARE NEEDS OF ELDERLY PATIENTS ADMITTED IN MEDICAL DEPARTMENT AS PERCEIVED BY ELDERLY PATIENTS AND STAFF NURSES, GOVERNMENT HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา: รศ. ดร. ประนอม โอทกานนท์, 138 หน้า, ISBN 974-637-293-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุที่รับไว้รักษาในแผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยสูงอายุ จำนวน 130 คน และพยาบาลประจำการ จำนวน 123 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีความเที่ยงและความตรงตามเนื้อหา จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการการพยาบาล

1.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ : ผู้ป่วยรับรู้ความต้องการ 3 อันดับแรก คือ การดูแลช่วยเหลือให้ขับถ่ายเป็นปกติ การดูแลช่วยเหลือให้ได้นอนหลับพักผ่อน และการจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อมสะอาด อากาศถ่ายเทดี ส่วนพยาบาลรับรู้กิจกรรมการพยาบาลทั้ง 3 ว่าผู้ป่วยมีความต้องการเป็นอันดับที่ 10, 4 และ 3 ตามลำดับ

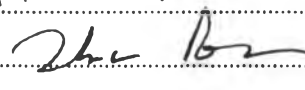
1.2 ด้านการป้องกันโรคและด้านการฟื้นฟูสภาพ : ทั้งผู้ป่วยและพยาบาลรับรู้ความต้องการด้านการป้องกันโรค 2 อันดับแรกตรงกันคือ จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย จัดของใช้ที่จำเป็นอยู่ใกล้มือ ส่วนความต้องการด้านการฟื้นฟูสภาพ ผู้ป่วยและพยาบาลรับรู้ความต้องการทุกอันดับตรงกัน

1.3 ด้านการรักษาพยาบาล : ผู้ป่วยรับรู้ความต้องการ 3 อันดับแรกคือ บอกให้ทราบวัตถุประสงค์หรือเหตุผลก่อนให้การพยาบาล อธิบายให้ทราบสาเหตุที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วย และอธิบายถึงผลและฤทธิ์ข้างเคียงของยา ส่วนพยาบาลรับรู้กิจกรรมการพยาบาลทั้ง 3 ว่าผู้ป่วยสูงอายุมีความต้องการเป็นอันดับที่ 8, 10 และ 14 ตามลำดับ

2. ผู้ป่วย เพศต่างกันรับรู้ความต้องการด้านการฟื้นฟูสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ป่วยที่มีอายุต่างกันรับรู้ความต้องการด้านการป้องกันโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ป่วยและพยาบาลมีการรับรู้ความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และโดยรวม

ภาควิชา ..... คณะพยาบาลศาสตร์
 สาขาวิชา ..... การบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##C886418: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION PROGRAM

KEY WORDS: NURSING CARE NEEDS/ ELDERLY PATIENTS / PERCEIVE

PRAPHAI NOIJOI : A STUDY OF NURSING CARE NEEDS OF ELDERLY PATIENTS ADMITTED IN MEDICAL DEPARTMENT AS PERCEIVED BY ELDERLY PATIENTS AND STAFF NURSES, GOVERNMENT HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS : THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRANOM OTHAGANONT Ed.D. 138 pp. ISBN 974-637-293-9

The purposes of this research were to study nursing care needs of elderly patients admitted in Medical Department, Government Hospitals, Bangkok Metropolis. The subjects were 130 elderly patients and 123 staff nurses which were drawn by multistage sampling techniques. The research instruments were 2 sets of questionnaires which were tested for validity and reliability.

The major findings were as follows :

1. nursing care needs

1.1 In the aspect of nursing promotion : the first three of needs as perceived by elderly were identified as elimination care, sleep and rest, and good care for environment and ventilation; while nurses gave them a number of 10, 4 and 3, respectively.

1.2 In the aspect of nursing prevention : the first two needs which were perceived by both were identified as safety environment, and arrange necessary things in hand. In the aspect of rehabilitation, both of them ranked all activity in the same.

1.3 In the aspect of curative : the first three of needs as perceived by elderly were identified as inform before drug administration, explain cause of illness, and explain drug complications; while nurses gave them a number of 8, 10 and 14, respectively.

2. There was a statistically significant difference of arithmetic means at .05 level of nursing care needs in the aspect of rehabilitative between male and female elderly; in the aspect of promotion there was also a statistically significant difference of arithmetic means at .05 level of nursing care needs of elderly as classified by their age.

3. There were statistically significant differences of arithmetic means at .05 level of nursing care needs in the aspect of promotion, prevention and totally between elderly and nurses.

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล.....
2540.....
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ..... ปรานอม อดิชา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Pranom Othaganont.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิด ความเอาใจใส่ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสม อาจารย์ที่ปรึกษาทางสถิติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่กรุณาช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชญภรณ์ มูลศิลป์ และรองศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา จีระแพทย์ ที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และข้อคิด อันเป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งได้ให้ข้อคิด และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาท ความรู้ วิชาการ และทักษะต่างๆ ให้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอขอบคุณผู้ป่วยสูงอายุ พยาบาลประจำการที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ น้อง นิสิตปริญญาโททุกท่าน ซึ่งมีส่วนร่วมให้ชีวิตการเป็นนิสิตครั้งนี้มีความหมายและมีค่ายิ่ง

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาวทั้งสอง ที่เป็นผู้คอยให้ความรัก กำลังใจ และสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดมา รวมทั้งทุกท่านในสถาบันประสาทวิทยาที่ได้ให้โอกาสเพื่อการศึกษา คุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยขอมอบแด่ บุพการี คณาจารย์ ผู้ที่สนใจ และผู้ป่วยสูงอายุทุกท่าน

ประไพ น้อยจ้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ปัญหาของการวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 การพยาบาลผู้สูงอายุ	10
2.2 ความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุ	35
2.3 การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้	45
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	96
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	100
5.3 ข้อเสนอแนะ	105
รายการอ้างอิง	107
ภาคผนวก	114
ก หนังสือขอความร่วมมือ	115
ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	118
ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย	120
ง เครื่องที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงพยาบาล.....	57
2 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือในการวิจัย.....	61
3 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามเพศและสถานภาพสมรส.....	65
4 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามอายุและระดับการศึกษา.....	66
5 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามรายได้ของครอบครัวและ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล.....	67
6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของผู้ป่วยสูงอายุ จำแนกตามรายข้อ.....	68
7 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ การทำงาน และระดับการศึกษา.....	69
8 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามการได้รับการอบรม เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	70
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของความต้องการ การพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ตามการรับรู้ของผู้ป่วย และของ พยาบาลประจำการ.....	71
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของความต้องการ การพยาบาลด้านการป้องกัน ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ....	73
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของความต้องการการพยาบาล ด้านการรักษาพยาบาล ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	74
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของความต้องการการพยาบาล ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	76
13 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามเพศ.....	77
14 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามอายุ.....	78
15 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล.....	78

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
16 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	80
17 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามระดับการศึกษา.....	81
18 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	82
19 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของผู้ป่วย จำแนกตามความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน.....	83
20 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาล ประจำการ จำแนกตามอายุ.....	84
21 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาล ประจำการ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	85
22 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาล ประจำการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	86
23 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาล ประจำการ จำแนกตามการได้รับการอบรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	87
24 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาล ประจำการ จำแนกตามการมีผู้สูงอายุในครอบครัว.....	88
25 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	89
26 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลด้านการป้องกันโรคของผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	91
27 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลด้านการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	92
28 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วยและของพยาบาลประจำการ.....	93
29 เปรียบเทียบความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยสูงอายุ ตามการรับรู้ของผู้ป่วย และของพยาบาลประจำการ.....	94

๗

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

ภาพที่

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

54